

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET

Könyvtáraink helyzete a hároméves terv végén

Megnyilt a Könyvtárügyi Kiállítás

Szerdán megnyílt a Könyvtárügyi Kiállítás, amely érdekes áttekintést nyújt Magyarország könyvtárainak helyzetéről és könyvtárügyéről a hároméves terv végén. A Fővárosi Képtár helyiségeiben rendezett kiállítás célja — mint dr. Tegegy Zsigmond, az Országos Könyvtári Központ elnöke, a katalógus előszavában hangoztatja: „Képet adni könyvtáraink fejlődéséről a felszabadulás óta”.

A kép, amit a sikerült grafikonok és lebillencsölő fotomontázsok adnak, arról tanúskodik, hogy könyvtáraink rendkívül nagyra nőtt fejlődést értek el a hároméves terv során. Könyvtáraink mind a könyvek mennyiségét, mind a könyvtárügy színvonalát illetően messze túlhaladták a háborúelőtti viszonyokat. A könyvtárakba mindenütt bevonultak az ideológiai művek és szovjet irodalmi alkotások, amelyek a felszabadulás előtt teljesen hiányoztak. Hozzájárul az új képhez az is, hogy az ország száma hirtelen megnövekedett az ipari és mezőgazdasági dolgozók tömegével.

A magyar könyvtárügy újjaszervezése a szovjet könyvtárügy tapasztalatai alapján történt. Ahogy a szovjet könyvtár a nép könyvtára és a szovjet könyvtárügy a nép ügye, a magyar könyvtárügy átszervezői is arra törekedtek, hogy a magyar könyvtár szintén a nép könyvtára és a magyar könyvtárügy ugyancsak a nép ügye legyen. Szem előtt tartották működésükben Rákosi Mátyásnak azt a megállapítását: „Ahhoz, hogy valaki élni tudjon maga és hazája javára a szabadság jogaival, nemcsak jogok, gazdasági lehetőségek, hanem kultúra és műveltség is kell. Az a jó állampolgár, aki elég tudással rendelkezik ahhoz, hogy megértsen és megértse az összefüggéseket a maga mindennapi munkája, magatartása és nemzete sorsa, sőt ezen túlmenően a nemzetközi viszonyok között”. A népi demokrácia Magyarországnak könyvtárügye ilyen állampolgárokat akar nevelni és ezeknek a jó állampolgároknak a szolgáltatása akarja állítani a különböző magyar könyvtárak egyre bővülő könyvtárállományát.

A Könyvtárügyi Kiállítás mindenekelőtt az Országos Könyvtári Központ munkájával ismerkedhetünk meg. Ez a Központ — röviden OKK — a magyar könyvtárügy elméleti és gyakorlati megszervezésével, a Szovjetunió könyvtárügyével való kapcsolat kiépítésével és elmélyítésével, szakképzett könyvtároskérderek nevelésével, a felügyelete alá tartozó könyvtárak nyilvántartásával és ellenőrzésével, a legnagyobb magyar könyvtárak Központi Címjegyzékének kezelésével, a külföldi könyv- és folyóiratcserére lebonyolításával, továbbá a könyvtárügy szempontjából rendkívül fontos tájékoztató és dokumentációs szolgálat megszervezésével foglalkozik.

A kiállításnak az általános könyvtárügyi kérdéseket ismerető része a közönség elé tárja a könyvtárak súlyos háborús kárait is. A fasiszta háború bárhol rombolása következtében a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár két fiókkönyvtárában 24.000 kötet, a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárában 10.000 kötet, a Műszaki Egyetem Központi Könyvtárában 8000 kötet pusztult el. A győri Városi Könyvtár anyaga teljesen, a széke fe-

hérvári Városi Könyvtáré 80%-ban, a bacsagymalmi Múzeumi Könyvtáré pedig 70%-ban megsemmisült. A visszavonuló hitei hordák fel akarják gyújtani a Széchenyi Könyvtárat és a pusztulást csak a dicsőséges Vörös Hadsereg gyors előrenyomulása akadályozta meg. A Szovjet Hadsereg mindenütt védett épületeknek nyilvánította a könyvtárakat és így a Szovjetunió csapatainak köszönhetjük, hogy könyvtárainkat nem érte az elszennvedettség is sokkal nagyobb kár. Az újjáépítés lendületét a következő adatok bizonyítják: a budapesti Egyetemi Könyvtár, amely a harcok során megrongálódott, már 1945. április 23-án megnyílt; kevéssel később a Parlamenti Könyvtár is megkezdte működését; a Fővárosi Könyvtár 10-es fiókja pedig minden más könyvtárat megelőzően működésbe és 1945. február 19-én megkezdte a kölcsönzést.

Ma már minden fontosabb könyvtárban sokkal több könyv található, mint a második világháború előtt. Az Országos Széchenyi Könyvtárban több, mint 1 millió kötet és több, mint 1,5 millió apró nyomtatvány, a budapesti Műszaki Egyetem könyvtárában és a Központi Műszaki Könyvtárban közel 270.000 kötet, az Országgyűlés Könyvtárában közel 240.000 kötet, a szegedi Somogyi Könyvtárban 150.000 kötet, a győri Városi Könyvtárban közel 60.000 kötet, a szombathelyi Vármegyei Könyvtárban 31.000, a kecskeméti Városi Könyvtárban 38.000 kötet, a soproni Városi Kö-

nyvtárban 30.000, a debreceni Déri Múzeum és Közművelődési Könyvtárban 29.000 kötet található. Külön kell említeni tennünk az egyetemi könyvtárakról. A budapesti Egyetemi Könyvtárban több, mint 800.000, a debrecenben 420.000, a szegediben 280.000, a pécsiben pedig 148.000 kötet várja az érdeklődőket.

A budapesti Egyetemi Könyvtár külön érdekességet adott a kiállításnak Marx és Szemere Bertalan levelezése egy részének bemutatásával. A vitrinben látható levelek közül többet a moszkvai Marx-Engels-Lenin Intézet juttatott el az Egyetemi Könyvtárhoz.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban, amely az ország legnagyobb forgalmat lebonyolító könyvtára, a Központ és a fiókok használt és kikötött kötetek száma 1948-ban 1.428.000 volt. Meg kell említenünk a marxista-leninista irodalommal foglalkozó művek gyarapodását. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 1945-ben 90, 1946-ban 710, 1947-ben 1105, 1948-ban 3341 marxista-leninista könyvet szerzett be.

A Könyvtárügyi Kiállítás további részében a nép könyvtáraitra vonatkozó grafikonokat és fényképeket találunk. Láthatjuk a mozgókönyvtárak, a szak szervezeti üzemi könyvtárak és a népkönyvtárak működését. A Magyar Munkásmozgalmi Intézet könyvtárát és a Szovjetunió könyvtárait ismertető táblázatokat és felvételeket egészítik ki az anyagot, amelyet Beágyi János, Csömöri Magda dr. Ferencz Géza, Pusztai Himmeler Márta dr. Szenczei László, dr. Talács József, dr. Tóth András és Mészáros Pál gyűjtött össze és válogatott ki. A kiállítást Tiszán Andor rendezte. A dekorációt Zirkebach László, Ráti Antal és László János iparművész készítette.

Sós Endre